

2. PIELIKUMS

PĒTĪJUMU, METODISKO MATERIĀLU UN NODERĪGU LITERATŪRAS AVOTU SARAKSTS UN ANOTĀCIJAS

**SOCIĀLAIS DARBS
DAUDZVEIDĪGĀ SABIEDRĪBĀ**

2023. gads

Labklājības ministrija

PROJEKTU UN KVALITĀTES VADĪBA

**PĒTĪJUMU, METODISKO MATERIĀLU UN NODERĪGU
LITERATŪRAS AVOTU SARAKSTS UN ANOTĀCIJAS**

SATURA RĀDĪTĀJS

2.1. PĒTĪJUMI	1
Pētījumi latviešu valodā.....	1
Pētījumi angļu valodā.....	5
2.2. PAPILDLITERATŪRA TĒMU DZIĻĀKAI IZPRATNEI.....	6
Latviešu valodā	6
Angļu valodā	9

2.1. PĒTĪJUMI**Pētījumi latviešu valodā****DISKRIMINĀCIJA EIROPAS SAVIENĪBĀ**

Īpašais Eiropbarometrs 493, 2019.

<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2251>

Šajā aptaujā tiek noskaidroti cilvēku viedokļi, uztvere, attieksmes un uzskati par diskrimināciju etniskās izcelsmes, ādas krāsas, seksuālās orientācijas, dzimuma, vecuma, invaliditātes, reliģijas vai pārliecības dēļ. Aptaujas rezultāti liecina, ka kopumā, salīdzinot ar 2015. gadu, ES dalībvalstīs mazāks respondentu skaits diskrimināciju uztver kā plaši izplatītu viņu valstī. Tomēr rezultāti joprojām ir ļoti atšķirīgi atkarībā no diskriminētās grupas un arī no valsts. Pieejami aptaujas rezultāti par ES kopumā un par katru atsevišķu dalībvalsti, Latviju ieskaitot.

SABIEDRISKĀ VIEDOKĻA IZPĒTES REZULTĀTI PAR DISKRIMINĀCIJAS UN STEREOTIPU PROBLĒMĀM

Biedrība „Kultūra. Iecietība. Draudzība.” (Latvija), „Klaipēdas multikulturālais centrs” (Lietuva) un „Vitaiim” (Igaunija), 2011.

https://cilvektiesibas.org.lv/media/record/docs/2012/09/27/kid_LAT.pdf

Šis pētījums tika veikts projekta „Laužam stereotipus – stiprinām toleranci” ietvaros. Pētījuma mērķi bija savākt informāciju un iegūt priekšstatu par Baltijas valstu jauniešu situāciju saistībā ar rasistiskiem un etniskiem aizspriedumiem, par viņu attieksmi pret minoritātēm, imigrantiem, dažādu etnisko grupu pārstāvjiem, kā arī analizēt rasistisko un etnisko aizspriedumu sekas – kādus viedokļus un attiecības ietekmē šie aizspriedumi.

HOMOFOBĪJA UN DISKRIMINĀCIJA ES DALĪBVALSTĪS DZIMUMORIENTĀCIJAS UN DZIMUMIDENTITĀTES DĒĻ

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA), 2009.

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-hdgso-report-part2_lv.pdf

2009. gada publikācijā analizēta lesbiešu, geju, biseksuāļu un transpersonu (LGBT) sociālā situācija Eiropas Savienībā (ES). Jau iepriekšējos pētījumos tika konstatēts, ka lesbietes, geji, biseksuāļi un transpersonas ES valstīs

sastopas ar diskrimināciju, iebiedēšanu un vajāšanu, kas visbiežāk izpaužas kā pazemošana, apsūkšana un apvainošana; konstatēti pat fiziski uzbrukumi. Pētījumā ar piemēriem raksturots, kā ikdienas dzīvē LGBT personas piedzīvo homofobiju un transfobiju, un kādu ietekmi tas atstāj LGBT personu dzīvē. LGBT personas bieži piedzīvo diskrimināciju darbavietās; daudzās valstīs trūkst civilo attiecību tiesiska regulējuma; meklējot medicīnisko palīdzību, LGBT personas baidās atklāt savas attiecības; veco ļaužu sociālās aprūpes iestādēs reti tiek izprastas un ievērotas viņu vajadzības. Bailes no diskriminācijas, homofobijas un transfobijas veicina LGBT personu „neredzamību” daudzās Eiropas valstīs. Pētījumā salīdzinātas LGBT personu tiesību atšķirības ES dalībvalstīs, t.sk. Latvijā.

ILGAIS CEĻŠ UZ LGBTI VIENLĪDZĪBU

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA), 2020.

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf

2020. gadā Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA) publicēja 2019. gada aptaujas rezultātus par LGBT personu tiesībām Eiropas Savienībā. Šī ir plašākā aptauja, kurā piedalījās gandrīz 140 000 dalībnieku. Aptaujā salīdzināti dati ar 2012. gada aptaujas rezultātiem, un secināts, ka rezultāti uzrāda nelielu progresu un izmaiņas LGBT personu tiesību īstenošanā iepriekšējo septiņu gadu laikā. Kā divas nozīmīgas lietas, kas ir uzlabojušas LGBT kopienas situāciju ES, tiek minētas kopienas redzamības paaugstināšanās un samazināta naida runa sabiedrības viedokli ietekmējošu personu vidū (politiķi, baznīcas u.c. autoritātes).

MOTIVĀCIJAS PAAUGSTINĀŠANAS UN ATBALSTA PAKALPOJUMU POTENCIĀLĀS MĒRĶA GRUPAS PROFILĒŠANA UN VAJADZĪBU IZPĒTE. GALA ZIŅOJUMS.

Baltijas Sociālo zinātņu institūts, 2017.

http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/petij_sif_motivac_paaugst_un_atbalst_pakalpoj_potencial%2Bmerka%2Bgrup_profiles_un_vaj_izpete.pdf

Pētījums „Motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumu potenciālās mērķa grupas profilēšana un vajadzību izpēte” ir veikts projekta „Dažādības veicināšana” ietvaros. Pētījuma mērķis ir apzināt sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto personu raksturojumu, mērķa grupas vajadzības un mērķtiecīgāko atbalstu veiksmīgākai integrācijai sabiedrībā, iesaistei sociālajā dzīvē, savu tiesību aizstāvēšanai, iesaistei izglītības/kvalifikācijas ieguvē vai nodarbinātībā. Pētījuma mērķa grupas ir: (1) personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam dzimuma dēļ, personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma, no vardarbības cietušas personas, personas, kuras kopj citu ģimenes locekli, un viena vecāka ģimenes pārstāvji; (2) personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam vecuma dēļ (personas pēc 50 gadu vecuma); (3) personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam invaliditātes dēļ, tai skaitā bezdarbnieki ar invaliditāti, personas ar invaliditāti un zemu izglītības līmeni; (4) personas, kuras pakļautas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam etniskās piederības dēļ, tai skaitā romi un citas etniskās minoritātes. Bez minētajām tiešajām mērķa grupām pētījumā kā papildu mērķa grupa ir arī dažādas organizācijas un iestādes, kas iesaistītas mērķa grupu vajadzību risināšanā un sociālās atstumtības mazināšanā: sociālie dienesti, izglītības pārvaldes, izglītības iestādes, kultūras namu un bibliotēku vadītāji, Nodarbinātības valsts aģentūra, nevalstiskās organizācijas.

NAIDA RUNAS UN NAIDA NOZIEGUMU ATPAZĪŠANAS UN IZMEKLĒŠANAS PRAKSES PROBLĒMASPEKTI LATVIJAS REPUBLIKĀ

Latvijas Republikas tiesībsargs, 2016.

https://www.tiesibsargs.lv/wp-content/uploads/2022/07/naida_noziegumu_un_naيدا_runas_izmeklesana_lv_2016_1496214733.pdf

Naida noziegumu un naida runas aktualitāte sabiedrībā ir palielinājusies, ņemot vērā vairākus aspektus – bēgļu jautājums Eiropā, anonīmo komentāru publicēšana un saturs automatizētā datu apstrādes sistēmā, dažādu

sabiedrisko organizāciju darbība pret noteiktām sabiedrības grupām, naida noziegumu un sociālā naida un nesaticības izraisīšanas noziegumu tvērums (homoseksuālu personu, personu ar invaliditāti, pensionāru un citu sociālo grupu aizsardzība) un citi aspekti. Ņemot vērā naida runas, diskriminācijas aizlieguma un sociālā naida un nesaticības izraisīšanas aktualitāti sabiedrībā, tiesu praksē un starptautisko tiesību regulējumā, tika veikts zinātnisks pētījums par naida runas un naida noziegumu izmeklēšanas problēmaspektiem Latvijas Republikā, kā arī par tiesību aizsardzības mehānisma efektivitāti naida runas, naida noziegumu un diskriminācijas aizlieguma pārkāpuma gadījumos. Pētījumā veikta naida noziegumu, naida runas un diskriminācijas aizlieguma noziegumu vispārēja analīze, ņemot vērā Latvijas Republikas tiesisko regulējumu un praksi, starptautisko organizāciju vadlīnijas un rekomendācijas, Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras atziņas, Eiropas Savienības tiesisko regulējumu naida runas, naida noziegumu un diskriminācijas aizlieguma kontekstā.

STEREOTIPI MŪSU GALVĀS

Sabiedrības integrācijas fonds, 2020.

<https://cilvektiesibas.org.lv/lv/database/sabiedribas-integracijas-fonds-stereotipi-musu-gal-534/>

Saskaņā ar 2017. gadā veiktu darba devēju aptauju 20% darba devēju norāda, ka aizspriedumi, stereotipi sabiedrībā un saskarsmes problēmas darba kolektīvā ir galvenie faktori, kas traucē attīstīt un ieviest dažādības vadības un iekļaujošas darba vides pasākumus uzņēmumos un iestādēs Latvijā. Publikācija izskata jautājumu: “Kur darba tiesiskajās attiecībās cilvēkam pastāv risks un iespēja saskarties ar diskrimināciju?” Autore Sigita Zankovska-Odiņa izvērtē diskriminācijas ziņošanas mehānismus un to efektivitāti.

SABIEDRĪBAS INTEGRĀCIJA RĪGĀ: RĪGAS IEDZĪVOTĀJU APTAUJA

Kantar, 2021.

<https://cilvektiesibas.org.lv/lv/database/kantar-sabiedribas-integracija-riga-rigas-iedzivot-558/>

2021. gada jūnijā tika veikta Rīgas iedzīvotāju aptauja, kurā noskaidrota iedzīvotāju attieksme un priekšstati par dažādiem ar sabiedrības integrāciju saistītiem jautājumiem. Pētījums notika jau ceturto reizi (iepriekšējie pētījumi notika 2010., 2014. un 2017. gadā), un tā ietvaros tika mērītas gan iedzīvotāju attieksmju izmaiņas, gan tendences. Papildus kvantitatīvai iedzīvotāju aptaujai tika veiktas fokusa grupu diskusijas ar integrācijas jomas ekspertu piedalīšanos.

LATVIJAS IEDZĪVOTĀJU ATTIEKSME PRET IMIGRĀCIJU UN IMIGRANTIEM

Mārtiņš Kaprāns, Andris Saulītis, Inta Mieriņa

Izdots: Rīga: LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2021.

https://fsilu.vip.lv/media/filer_public/54/26/54267a36-735d-4b5a-9ac6-bbbc111ef413/2021_imigracija_zinojums.pdf

Šī pētījuma mērķis ir noskaidrot, kā veidojas Latvijas iedzīvotāju priekšstati par imigrantiem un imigrāciju. Pētījums ir balstīts uz aptaujas eksperimenta datiem, kas tika iegūti 2021. gada jūnijā. Pētījums parāda, ka imigrantu ģeogrāfiskā un kultūras tuvība padara Latvijas sabiedrību atvērtāku pret imigrāciju. Cilvēku sociālajos priekšstatos ir nostiprinājusies etniskā hierarhija ar vairāk vai mazāk vēlamām imigrantu grupām. Vienlaikus Latvijas sabiedriskajā domā atsaucību izpelnās pragmatiski un meritokrātiskajās vērtībās balstīti argumenti, kas runā par labu imigrācijai. Pētījuma eksperimentālie dati parāda, kā un cik lielā mērā, izmantojot noteiktu informatīvo fonu un imigrācijas rāmējumu, ir iespējams ietekmēt Latvijas iedzīvotāju attieksmi. Kopumā var secināt, ka ekonomiskajiem, reemigrācijas un humanitārisma argumentiem ir vislielākais ietekmes potenciāls.

STARPKULTŪRU STEREOTIPI UN AIZSPRIEDUMI LATVIJĀ

Mārtiņš Kaprāns, Inta Mieriņa, Andris Saulītis

Izdots: Rīga: LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2021.

https://fsilu.vip.lv/media/filer_public/bf/03/bf031c50-bf01-4d64-8a50-15b7718cb0a3/ethnic_stereotypes_sapc.pdf

Šī pētījuma mērķis ir analizēt starpkultūru stereotipu un aizspriedumu izplatību Latvijā. Analītisko ziņojumu veido sešas nodaļas un secinājumi. Pirmajā nodaļā aprakstīta pētījuma metodoloģija. Pēc tam secīgi analizēti aizspriedumi un stereotipi. Sākumā apskatīti starpkultūru aizspriedumu ideoloģiskie pamati. Pēc tam analizēta kultūru mijiedarbība un pastāvošie stereotipi un aizspriedumi, kā arī sabiedrības attieksme pret kultūru dažādību. Pētījuma sestajā nodaļā tiek aplūkoti aptaujas datos balstītie klasteranalīzes rezultāti. Pētījuma ziņojuma noslēgumā tiek koncentrēti izklāstīti kopējie secinājumi. Pētījumu finansē Vācijas vēstniecība Latvijā, to īsteno Sociālo attiecību pētījumu centrs sadarbībā ar Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūtu.

PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU UZŅEMŠANĀ IESAISTĪTO SPECIĀLISTU UN BRĪVPRĀTĪGO PIEREDZE DARBĀ AR PATVĒRUMA MEKLĒTĀJIEM UN GARĪGĀS VESELĪBAS PROBLĒMU RISINĀŠANĀ

Slimību profilakses un kontroles centrs, 2015.

Aivita Putniņa, Signe Mežinska, Kristians Zalāns, Artūrs Pokšāns

https://www.antropologija.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/antropologija/zinas/Zinojums_begli_4-12.pdf

Pētījuma būtiskākie secinājumi rāda, ka patvēruma meklētājiem trūkst sistemātiskas veselības aprūpes, tās sniegšanā bēgļi ar dažādu statusu piedzīvo atšķirīgu attieksmi. Garīgā veselība nav aprūpes prioritāte, priekšplānā izvirzot hronisku saslimšanu saasināšanās problēmas. Vienlaikus pētījums rāda, ka vide un dzīves apstākļi patvēruma meklēšanas un īpaši aizturēšanas posmā, ja tas ir ilgstošs, ietekmē patvēruma meklētāju veselības stāvokli, radot neziņu, nomāktību, somatiskas reakcijas. Pastāv virkne valodas un kultūras barjeru, ieskaitot medicīnas jomā sertificētu tulkus pieejamību, kas liedz saņemt kvalitatīvu palīdzību.

ROMU SITUĀCIJA LATVIJĀ

Latvijas Republikas tiesībsargs, Rīga, 2021./2022. 53 lpp.

https://www.tiesibsargs.lv/uploads/content/publikācijas/romu_situacija_latvija_2022_1648646871.pdf

Pētījums veikts 2021. gadā, tajā ietverta septiņu Latvijas pašvaldību pieredze tādās jomās kā sadarbība ar kopienu, bērnu izglītība, atbalsts mājokļu jautājumos un sociālās palīdzības sniegšanā. Tiesībsargs pētījumā izcēlis labās prakses piemērus un sniedzis rekomendācijas romu situācijas uzlabošanai.

ROMI LATVIJĀ. PĒTĪJUMA ZIŅOJUMS.

Sabiedrības integrācijas fonds, 2015. 130 lpp.

https://www.km.gov.lv/sites/km/files/romi_latvija_petijums_lv1.pdf

Pētījums veikts 2015. gadā, tā mērķis bija noskaidrot situāciju un apzināt apstākļus, kas kavē romu tautības iedzīvotāju piekļuvi izglītības, nodarbinātības, veselības aprūpes un mājokļa nodrošinājuma pakalpojumiem, un izstrādāt priekšlikumus rīcības pasākumiem kavējošo apstākļu novēršanai.

Pētījumi angļu valodā

ANNUAL REVIEW OF THE HUMAN RIGHTS SITUATION OF LESBIAN, GAY, BISEXUAL, TRAN AND INTERSEX PEOPLE IN EUROPE AND CENTRAL ASIA

ILGA-Europe, 2021.

<https://ilga-europe.org/report/annual-review-2022/>

LGBTI personu aizstāvības starptautiskas organizācijas ILGA-Europe ikgadējais pārskats dokumentē juridiskās, politiskās un sociālās norises 54 valstīs un 4 Eiropas institūcijās gada laikā. Tas ir unikāls ziņojums, kas pēta galvenās pozitīvās un negatīvās tendences attiecībā uz LGBTI vienlīdzību un cilvēktiesībām Eiropā un Vidusāzijā.

LGBTQ+-AFFIRMATIVE PRACTICE IN SOCIAL WORK

Argüello, T. M., In: L. Rapp-McCall, K. Corcoran, & B. Roberts (Eds.). Social workers' desk reference (4th ed.). 77–83. – Oxford University Press, 2022.

https://www.researchgate.net/publication/342787510_LGBTQ_Affirmative_Practice_in_Social_Work

Afirmatīvā pieeja ir kultūrkompetentas sociālā darba prakses modelis, strādājot ar LGBT pieaugušām personām un jauniešiem. Autors sniedz informāciju par sociālajam darbiniekam nepieciešamām zināšanām, komunikācijas prasmēm un pašrefleksiju, lai varētu kultūrkompetentā un atbalstošā veidā reaģēt uz LGBT personu vajadzībām.

FAMILY RELATIONSHIPS AND THE HEALTH AND WELL-BEING OF TRANSGENDER AND GENDER-DIVERSE YOUTH: A CRITICAL REVIEW.

Brown, C., Porta, C.M., Eisenberg, M.E., McMorris B.J., Sieving, R.E. Published Online:15 Dec 2020.

<https://www.liebertpub.com/doi/10.1089/lgbt.2019.0200>

Pētījumu pārskatā analizēti 16 zinātniskās literatūras raksti par ģimenes attiecību kvalitātes ietekmi uz transpersonu pusaudžu un jauniešu veselību un labklājību. Aprakstīti ģimenes attiecību faktori, kas nozīmīgi ietekmē jaunieša veselību un labklājību, tostarp garīgo veselību, bezpajumtniecību, seksuālo veselību un psihoaktīvu vielu lietošanu. Pētījumā izcelti faktori, kuri veicina emocionāli labvēlīgas attiecības starp ģimenes locekļiem.

LESBIAN, GAY, BISEXUAL AND TRANSGENDER (LGBT) FAMILIES AND PARENTING

Mallon, G.P., 2013.

<https://oxfordre.com/socialwork/view/10.1093/acrefore/9780199975839.001.0001/acrefore-9780199975839-e-158?q=Gay+Families+and+Parenting>

Pētījuma tēma ir LGBT ģimene un vecāka loma, apkopojot rezultātus par lesbiešu, geju, biseksuālu un transpersonu (LGBT) ģimenēm un vecāku prasmēm. Iekļauts LGBT ģimeņu demogrāfiskais raksturojums, ģimeņu izaicinājumi un vecāka loma, atspēkoti negatīvie mīti par LGBT vecāku aprūpi un ietekmi uz bērna attīstību. Nozīmīgs secinājums, ka bērna labizjūtu ģimenē nosaka vecāka aprūpes kvalitāte, nevis ģimenes struktūra.

ROMU PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS MONITORINGA ZIŅOJUMI (2017.–2025.)

Visu ES valstu ziņojumi pieejami šeit: <https://romacivilmonitoring.eu/monitoring-reports/>

Eiropas Padomes uzdevumā visās ES valstīs laika posmā no 2017. līdz 2025. gadam pilsoniskās sabiedrības organizācijas (NVO) veic romu politikas izpēti ar mērķi izstrādāt ieteikumus nacionālo romu stratēģiju uzlabošanai. Nacionālajos romu pilsoniskās sabiedrības monitoringa ziņojumos ir iekļauti ieteikumi romu atbalsta politikai nacionālajā līmenī visās jomās. Ziņojumi pieejami angļu un attiecīgās valsts valodā.

2.2. PAPILDLITERATŪRA TĒMU DZIĻĀKAI IZPRATNEI

Latviešu valodā

DAŽĀDĪBA KĀ RESURSS. INTEGRĀCIJAS METODISKO MATERIĀLU KOMPLEKTS.

Izglītības attīstības centrs, 2016.

<https://www.iac.edu.lv/assets/Publications/Dazadibkaresurss.pdf>

Integrācijas metodisko materiālu komplekts “Dažādība kā resurss” izdots latviešu valodā ar Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Latvijas valsts, kā arī ASV vēstniecības Latvijā finansiālu atbalstu.

Materiāls piedāvā iepazīties ar konkrēta projekta pieredzi un secinājumiem. Materiālā iekļauta nozīmīga teorētiskā bāze par dažādību un kopienu darbu. Integrācijas metodisko materiālu krājumu veido četras nodaļas. Pirmajā nodaļā sniegts ieskats dažādās kopienu dzīves dimensijās, kā arī minēti piemēri un praktiski vingrinājumi dažādības potenciāla izmantošanai.

Lai arī materiāls ir domāts izglītības iestādēm un pedagogiem darbam daudz kultūru klasēs, tas ietver ļoti daudz materiālu, kas var būt noderīgi sociālajam darbiniekam darbā ar grupu un kopienu – tematiskas aktivitātes par identitāti un dažādību, valodām un reliģijām, migrācijas un starpkultūru saskarsmes jautājumiem.

APMĀCĪBU KURSA “STARPKULTŪRU KOMUNIKĀCIJA” ROKASGRĀMATA

Sabiedrības integrācijas fonds, 2011.

<https://www.integration.lv/uploads/files/informativie-materiali/strukturkulturu-komunikacija.pdf>

2011. gadā Sabiedrības integrācijas fonds uzsāka mācību kursu „Starpkultūru komunikācija”. Tā rezultātā tapa rokasgrāmata latviešu valodā – „Starpkultūru komunikācija”, kas veidota uz kvalitatīvas teorētiskās un praktiskās bāzes, iekļaujot dažādus inovatīvus neformālās izglītības elementus un metodes.

Rokasgrāmata ir veidota, domājot ne tikai par mācību programmas dalībniekiem, bet arī par tiem cilvēkiem, kas pirmo reizi saskaras ar jēdzienu “starpkultūru komunikācija”, kam ir vēlme vai kuru profesionālā darbība rada nepieciešamību gūt zināšanas par starpkultūru komunikācijas procesiem.

Eksperti ir izstrādājuši radošus uzdevumus un jautājumus. Grāmatā apskatīti četri tematiskie virzieni:

- ▶ kultūrsensitīvās profesionālās darbības priekšnoteikumi;
- ▶ starpkultūru komunikācijas un kultūrdialoga konteksts;
- ▶ kultūrkompetences un atšķirību treniņš;
- ▶ profesionālās attīstības perspektīvas.

Katram tematiskajam virzienam norādīta arī ieteicamā literatūra, filmas un cita noderīga informācija.

METODIKA NODARBĪBU VADĪŠANAI PAR MIGRĀCIJU

Latvijas Platforma attīstības sadarbībai (LAPAS), 2019.

https://lapas.lv/wp-content/uploads/2019/09/LAPAS-Methodika-Migracija_ok.pdf

Metodiskais materiāls sastāv no 3 daļām.

- ▶ Ar migrācijas tēmu saistītu terminu vārdnīca, kurā aprakstīti galvenie termini, kurus ir vērtīgi zināt un izprast, veidojot sarunu par migrāciju.
- ▶ Kā izprast migrācijas procesu un starpkultūru izglītību tajā? Šajā daļā ir ierosmes nodarbībām, ietverti 7 dažādu spēļu apraksti.

- ▶ Ieteikumi papildu resursiem. Šajā daļā ietvertas saites uz vērtīgiem informācijas avotiem, kurus iesakām izpētīt dziļākām zināšanām par migrācijas tēmu.

SABIEDRĪBAS IZPRATNES UN INFORMĒTĪBAS PAAUGSTINĀŠANAS PASĀKUMU STRATĒGIJA PRETDISKRIMINĀCIJAS UN DAŽĀDĪBAS VEICINĀŠANAI

SIA "Safege Baltija" un SIA "Prospero", 2017.

<https://comperio.lv/lv/portfolio-item/sabiedribas-izpratnes-un-informetibas-paaugstinanas-pasakumu-strategija-pretdiskriminācijas-un-dazadibas-veicinasanai/>

Lai izstrādātu stratēģiju, tika veikta izpēte par sabiedrības attieksmi pret dažādo, atšķirīgo; tās iemesliem un iespējām mainīt viedokļus. Izpētes laikā tika apkopoti un izvērtēti vairāk nekā 100 Latvijā un citviet pasaulē veikti pētījumi par diskrimināciju, toleranci un vienlīdzību. Veikts arī tiešais pētījums, aptaujājot vairāk nekā 1000 Latvijas iedzīvotāju. 34 strukturētajās intervijās pārrunāti aktuālie jautājumi ar diskriminācijas riskam pakļauto grupu pārstāvjiem, darba devējiem un nozares ekspertiem. Izvērtēta pasaules komunikācijas kampaņu labā prakse. Pamatojoties uz veikto izpēti, sagatavoti ieteikumi, kā rīkoties, ko uzrunāt un ar kādiem vārdiem to darīt, lai parādītu iespējas tur, kur šobrīd varbūt saredzam draudus. Visi ieteikumi ir apkopoti informētības paaugstināšanas stratēģijā, kur tie ir sagrupēti darbam ar dažādām mērķauditorijām.

VADLĪNIJAS IECIETĪBAS UN SAVSTARPĒJĀS CIENAS PRINCIPU IEKĻAUŠANAI BĒGĻU UN MIGRANTU INTEGRĀCIJAS ATBALSTA AKTIVITĀTĒS

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, 2019.

https://providus.lv/article_files/3543/original/Vadlinijas-LV-web.pdf?1554813183

Projekts „RACCOMBAT: Rasisma un ksenofobijas novēršana un apkarošana, attīstot ārzemnieku sociālās prasmes” pētīja dalībvalstu pieredzi rasisma, ksenofobijas un citu neiecietības veidu apkarošanā. Tika apskatīti veidi, kā jauniebraucēji tiek iepazīstināti ar tiesību aktiem, sabiedrības tradīcijām un vērtībām, un kā tiek veicinātas zināšanas par attiecīgajām iestādēm un starpkopienas aktivitātēm visā migrantu iepazīšanās, pielāgošanās un integrācijas procesā.

Esošo praksi analīze radīja konceptuālo pamatu šīm vadlīnijām. To mērķis ir tādas uzņemšanas un integrācijas sistēmas attīstība, kurā īstenotās aktivitātes tiecas atbalstīt un izglītēt jauniebraucējus, lai viņi nepieļautu naidīgu un neiecietīgu rīcību ne no vienas integrācijas procesā iesaistītas puses, kā arī atpazītu un apkarotu diskrimināciju, izmantojot galvenos valsts piedāvātos tiesiskās aizsardzības līdzekļus.

Grāmatas

SAPRAST HOMOSEKSUALITĀTI

Marina Kastanjeda

Rīga: Biedrība "RUI: Recognize. Understand. Include.", 2017.

Grāmatā raksturots homoseksuāļu dzīvesveids un problēmas, kas būtiski atšķiras no heteroseksuāļu dzīvesveida un dzīves uztveres. Tajā var rast ieteikumus psihologiem, psihoterapeitiem, arī izglītības darbiniekiem un sociālajiem darbiniekiem, kuri ikdienas praksē konsultē un atbalsta homoseksuālos klientus. Grāmata ieteicama homoseksuālu bērnu vecākiem un draugiem, lai labāk izprastu problēmas un izvēles, ar ko saskaras homoseksuāli cilvēki.

Lai gūtu priekšstatu par dažādu **relīģiju vēsturi un iepazītos ar reliģiskajām praksēm** šodienas Latvijā, iesakām iepazīties ar turpmāk aprakstītajiem materiāliem.

LATVIJAS EBREJU KOPIENA: VĒSTURE, TRAGĒDIJA, ATDZIMŠANA

Leo Dribins, Armands Gūtmanis, Mārgers Vestermanis
Latvijas Republikas Ārlietu ministrija, 2014.
download (jpr.org.uk).

Ieskats Latvijas ebreju kopienas vēsturē, sākot ar pirmajām kopienām Kurzemē līdz mūsu dienām. Aplūkotas arī attiecības ar citām tautībām, demogrāfiskais un socioloģiskais raksturojums, kultūra un reliģiskā dzīve. Īpaša sadaļa veltīta holokaustam Latvijā teritorijā, tā pētniecībai un holokausta upuru pieminēšanai mūsdienās.

JEHOVAS LIECINIEKI

Nikandrs Gills
Rīga: LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2008.

Plašs ieskats Jehovas liecinieku vēsturē Latvijā, kā arī izvērsta informācija par Jehovas liecinieku pārliecības īpatnībām, īpaši attieksmi pret asins pārliešanu un juridiskās atzīšanas vēsturi, kā arī attiecībām ar citām konfesijām. Grāmatā izmantoti arhīvu materiāli un intervijas ar kopienas pārstāvjiem. Plaša bibliogrāfija un pielikumi.

ISLĀMA ROKASGRĀMATA

Jāko Hemēns-Antilla
Rīga: Neputns, 2017.

Plašākais ieskats islāma veidošanās vēsturē, tā mācības un prakses raksturojums, kas pieejams latviešu valodā. Aplūkoti reliģijas pirmavoti (Korāns un Sunna) un prakses (pieci islāma pīlari), kā arī sociāli jautājumi – ģimenes modeļi, sievietes stāvoklis, finanšu organizācija, diētas un apģērba etiķetes īpatnības.

RELIĢISKĀ DAŽĀDĪBA LATVIJĀ: STRATĒĢIJAS IECIETĪBAS VEICINĀŠANĀ

Solveiga Krūmiņa-Koņkova, Valdis Tēraudkalns
Rīga: Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts, Izdevniecība "Klints", 2007.

Grāmatas pamatā ir 2006. gadā veikts pētījums. Tajā aplūkota reliģiju situācija Latvijā, valsts un baznīcas attiecības regulējošā likumdošana Latvijā un Eiropas Savienībā, kā arī reliģiskās tolerances problemātika plašsaziņas līdzekļos.

IENTĀCĒJI NO TĀLIENES: AUSTRUMU UN DIENVIDU TAUTU PĀRSTĀVJI LATVIJĀ NO 19. GADSIMTA BEIGĀM LĪDZ MŪSDIENĀM

Valters Šerbinskis
Rīga: Nordik, 1998.

Plašākais pieejamais ieskats islāma aizsākumos Latvijā no 19. gadsimta beigām, kas pieejams latviešu valodā. Aplūkota Austrumu un Dienvidu izcelsmes minoritāšu vēsture. Grāmata rakstīta populārzinātniskā stilā, paredzēta plašam lasītāju lokam.

MĒS ESAM BAPTISTI

Jānis Tervits
Rīga: LBDS Teoloģijas seminārs, 1990.

Konspektīvs baptistu reliģisko un ētisko uzskatu, kā arī nozīmīgāko reliģisko prakšu apskats, kura autors ir bijušais Baptistu draudžu savienības bīskaps un vēsturnieks. Viegli uztveramā veidā izskaidrota baptistu

attieksme pret ģimeni, darbu, izklaidi, attieksme pret alkohola lietošanu, apģērba un kosmētikas kultūras īpatnības.

JAUNĀ RELIĢIOZITĀTE 20. GADSIMTA LATVIJĀ: VASARSVĒTKU KUSTĪBA

Valdis Tēraudkalns
Rīga: N.I.M.S., 2003.

Ieskats Vasarsvētku (harizmātu, pentakostu) draudžu vēsturē Latvijā no pirmsākumiem līdz mūsu dienām, kā arī kustības izplatībā pasaulē. Skaidrotas Vasarsvētku kustības teoloģiskās īpatnības un raksturota sociālā stāja, tostarp darba ētika, attiecības ar politiku un attieksme pret materiālo labklājību (tā dēvētais “Labklājības evaņģēlijs”).

IESKATS LATVIJAS ROMU KULTŪRĀ

Elvita Ruka
Sava grāmata, 2019. 22 lpp.
Apraksts pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/media/901/download>

Ieskats romu kā etniskas kopienas vēsturē un Latvijas romu ieguldījumā mākslā. Materiālā aprakstīti romu etniskās kultūras elementi un sniegts ieskats vairākās grāmatās, kas atspoguļo romu dzīvesstilu, romu kultūras darbinieku darbību un pienesumu kopīgajā Latvijas kultūrtelpā.

Angļu valodā

MULTICULTURAL SOCIAL WORK PRACTICE. SECOND EDITION.

Derald Wing Sue, Mikal N. Rasheed, Janice M. Rasheed, 2016.
https://accord.edu.so/web/content/69181?download=true&access_token=0409b54a-f8b9-48d2-b3b2-64f426e45c32

Grāmata ir mācību materiāls angļu valodā sociālajiem darbiniekiem, kuri gatavi mācīties un integrēt dažādības principus savā praksē. Tā piedāvā plašu teorētisko pamatu, kas savijas ar gadījumu piemēriem. Saturs ir balstīts uz Amerikas Savienoto Valstu sociālā darba praksi, kas ir jāņem vērā, iepazīstoties ar atsaucēm uz likumdošanu vai konkrētu gadījumu analīzi.

Multikulturālā sociālā darba prakse veido līdzsvarotu izpratni ne tikai par kultūras atšķirībām, kas atspoguļojas pasaules uzskatos, bet arī par kultūrkompetenta sociālā darbinieka praksi un aprūpes sociālpolitisko dimensiju. Šīs grāmatas pamattēze ir tāda, ka daudzas teorijas, jēdzieni un prakse, kas veido sociālā darba intervences pasākumus, bieži sakņojas un atspoguļo plašākā sabiedrībā dominējošās vērtības. Rezultātā noteiktas intervences formas var “apspiest” kultūras īpatnības un atspoguļot galvenokārt eurocentrisku pasaules uzskatu. Tas var nodarīt lielu kaitējumu kultūras ziņā dažādajiem klientiem un viņu kopienām. Lai sociālā darba speciālisti būtu kultūras ziņā kompetenti, viņiem ir jāspēj gan personīgi, gan profesionāli pilnveidoties. Tas palīdzēs saprast un pieņemt alternatīvus pasaules uzskatus un uzsākt kultūrai atbilstošu intervences stratēģiju izstrādes procesu darbā ar daudzveidīgu klientu loku, kā arī apzināties sistēmiskus spēkus, kas ietekmē gan viņus, gan viņu klientus.

Grāmatā tiek apskatītas galvenās multikulturālā sociālā darba formas ar dažādām iedzīvotāju grupām, sociālā darba teorijas no dažādības perspektīvas, analizēta uz pierādījumiem balstīta prakse un intervences pieejas ar dažādiem klientiem. Grāmatā uzmanība tiek pievērsta tam, cik svarīgi ir ņemt vērā klienta īpašības, kultūru un vajadzību novērtējumu intervences plānošanā un terapeitisko mērķu noteikšanā.

Grāmata ir veidota pārskatāmi, ar daudz praktiskiem piemēriem. Katra nodaļa sākas ar mācību mērķiem, katrā no tām ir kopsavilkuma sadaļa, un katra beidzas ar pārdomu un diskusiju jautājumu sarakstu. Šie jautājumi ļauj lasītājam ne tikai pārdomāt nodaļā izklāstīto saturu, bet arī analizēt savu attieksmi, kas saistīta ar sevi kā multikulturāla sociālā darba profesionāli un savu izaugsmi praksē.

RETURN TO SOCIAL WORK. LEARNING MATERIALS, MODULE 5, EQUALITY AND DIVERSITY.

Lielbritānijas Sociālo darbinieku asociācija (BASW), skatīts 2023.

https://www.basw.co.uk/system/files/resources/basw_25529-2_0.pdf

Materiāls ir veidots kā mācību modulis angļu valodā. Vienlīdzība un dažādība ir neatņemama sociālā darba tēma, un modulis sniedz iespēju īpaši koncentrēties uz jautājumiem, kas saistīti ar vienlīdzību un dažādību. Materiāls apskata varas un strukturālās nevienlīdzības nozīmi, kas pastāv plašākā sabiedrībā, kā arī satur pārskatu par tiesisko regulējumu, sociālā darba vērtībām un principiem nediskriminējošā un iekļaujošā praksē, raksturojot galvenās definīcijas un palīdzot rast saikni ar savām vērtībām un pieredzi.